

SACHRATQI - (CICHORIUM INTYBUS L.) O'SIMLIGINING DORIVOR HUSUSIYATLARI.

Po'latova Ominaxon O'tkir qizi

O'zbekiston Milliy Universiteti Jizzax filiali 51-21 guruh talabasi

Ilmiy raxbar

Mamatqulova Iroda Ergashevna

Annotatsiya: Hayotimizni o'simliklarsiz tasavvur eta olmaymiz. Turli-tuman o'simliklar orasida sachratqiga dorivorlik xususiyati bilan ajralib turadi va tibbiyotda o'ziga xos o'rniga ega.

Kalit so'zlar: *Cichorium intybus*, vitaminlar inulin, qimmatbaho o'simlik, qandli diabet.

Oddiy sachratqi (hindibo) (lotincha *Cichorium intybus*) — Asteraceae oilasiga mansub hindibo (*Cichorium*) turkumiga mansub ko'p yillik o't o'simliklar turi. Gullaydigan o'simlikning umumiy ko'rinishi ilmiy tasnifi Domen: Eukariotlar Shohlik: O'simliklar Kichik shohlik: Yashil o'simliklar Bo'lim: Gul Sinf: Ikki pallalilar: Astrocolor Oilasi: Asteraceae Oddiy begona o'tlar sifatida juda keng tarqalgan. U faqat qamish ko'k gullardan iborat. Faqat erta tongda, shuningdek, bulutli havoda ochiladi

Tarqatish va ekologiya. Yevroosiyoning mo'tadil va tropik iqlimida, Skandinaviyadan O'rta er dengizigacha va Janubda Britaniya orollaridan Sharqiy Sibir va Hindistongacha, Shimoliy Afrikada o'sadi. Kutilmaganda u Janubiy Afrika, Shimoliy va Janubiy Amerika, Avstraliya va Yangi Zelandiyada uchraydi. Rossiyada u Yevropa qismida, Kavkazda, Sibirda tarqalgan. Odatda o'tloqlarda, o'rmon bo'shliqlarida, o'tloqli yonbag'irlarda, ko'pincha cho'l erlarda, dalalarda, yo'llar yaqinida, aholi punktlari yaqinida begona o't o'simlik sifatida o'sadi. Tog'larda o'rta tog' kamariga ko'tariladi.

Dorivorligi. Qandli diabet bir polisakkarid uchun - Sog'lom insulin sachratqi ildiz mavjud. Ovqat hazm qilish va yaxshi tinchlantirishga imkoniga ega. Sachratqi kasallik, jigar va taloq uchun ham istemol qilish tavsiya qilinadi. Sachratqi yurak uchun foydalidir. o'simliklarning to'pgullar yurak normal faoliyatiga ta'sir samarali vosita. Bundan tashqari, istimani tushiruvchi sifatida, ishtahani ochuvchi, mikrobg'a qarshi, yangilanishga qarshi ham qo'llanilib kelmoqda.

Botanika tavsifi. Ko'p yillik (yovvoyi shakllar uchun) yoki ikki yillik (navlar uchun) o'tsimon o'simlik, barcha a'zolarida uzun ildiz va sut o'simtali mavjud. Poyasi tik, novdasimon, yashil yoki zangori-yashil, ozmi-ko'p shoxlangan, qo'pol, balandligi 15-150 sm. Shoxlari ko'pincha kuchli og'ishgan, tepaga qarab biroz qalinlashgan, tuk yoki jingalak tukli, ko'pincha yalang'och yoki deyarli yalang'och, tepada deyarli bargsiz ko'rinadi, chunki bu erda barglar kichikdir. Bazal barglar tikanli-pinnatedan butungacha, ko'p yoki kamroq tishli bo'ylab, juda kamaygan. Gullar qamish. Corolla uzunligi 15-25 mm, ko'k, oq yoki pushti ranglarning turli xil soyalari. Mevasi uch-besh qirrali, 2-3 mm uzunlikda, och jigarrang, cho'zinchoq.

Kimyoviy tarkibi. O'simlikning ildizlari va barglarida ko'p miqdorda (11% [6] gacha) inulin polisakkaridlari mavjud, oqsil moddalari (4% [6]), intibin glikozidlari mavjud bo'lib, ularga o'ziga xos achchiq ta'm, taninlar, organik kislotalar, vitaminlar - tiamin, riboflavin, askorbin kislotalari, karotin; kumarin glikozidlari gullarda topilgan; sutli sharbatda - achchiq moddalar (laktusin, laktukopikrin va boshqalar); urug'larda 15-28% yog'li yog' mavjud; yosh barglarda - karotin, askorbin kislotalari (0,08% gacha), inulin, kaliy tuzlari.

Xulosa .Xuloa qilib aytganda, bizning asosiy maqadimiz Sachiratqi dorivor o'simligini shiobaxsh huusiyatlari va farmasestika sanoatiga tadbiq qilish mobaynida unan tabiiy plantatsiya yaratish.Chunki kun ayin unyo dorivor o'simliklar homashyosian olinadigan tabiiy dori-armonlarni ahon miqiyosiga taqdiq etish.

ADABIYOTLAR

- 1.Tsvelev N. N. Genus 1632. Hindiba - Cichorium // SSSR florasini: 30 tonnada / qo'llar bilan boshlangan. va ch ostida. ed. V. L. Komarova. - M.; L.: SSSR Fanlar akademiyasining nashriyoti, 1964. - T. 29 / ed. jildlar
2. E. G. Bobrov, N. N. Tsvelev. - S. 14-20. - 796 b. - 2200 nusxa
3. O'tloqning dorivor o'simliklari. — M.: Izobr. da'vo, 1993. - S. 60-61.
- 4Dudchenko L. G., Koziakov A. S., Krivenko V. V.
5. Achchiq aromatik va achchiq ta'mli o'simliklar: qo'llanma / Ed. ed. K. M. Sytnik. - K.: Naukova Dumka, 1989. - 304 p. - 100 000 nusxa.
6. ISBN 5-12-000483-0. Gubanov I. A. 1307. Cichorium intybus L. - Umumiy hindibo // Markaziy Rossiya o'simliklari uchun tasvirlangan qo'llanma: 3 jildda / I. A. Gubanov, K. V. Kiseleva, V. S. Novikov, V. N. Tixomirov. - M.: Hamkorlik ilmiy. ed. KMK: Texnika instituti. issled., 2004. - V. 3: Angiospermlar (ikki pallali: bo'linish). - S. 371. - 520 b. - 3000 nusxa.
- 7.ISBN 5-87317-163-7. Cichorium Intybus // Botanika lug'ati / komp. N. I. Annenkov. - Sankt-Peterburg: Turi. Imp. AN, 1878. XXI + 645 p. Petrov batog // Brokxauz va Efronning entsiklopedik lug'ati: 86 jildda (82 jild va 4 ta qo'shimcha).
- 8.Sankt-Peterburg, 1890-1907. Gelgor V. Favqulodda hindibo // Kimyo va hayot: jurnal. - 1997. - No 6. - S. 57-59. 2017-yil 21-aprelda asl nusxadan arxivlangan.
- 9.Rudnyanskaya E. I. Aster oilasining pollenzlari // Asalarichilik: jurnal. - 1981. - No 4. - S. 26-27.

Xaydarov, M., & Sayramov, F. (2022). ЛАБГУЛДОШЛАР ОИЛА ВАКИЛЛАРИНИНГ ТИББИЁТДА ҚЎЛАНИЛИШИ ВА КИМЁВИЙ ТАРКИБИ. Science and innovation, 1(D8), 262-270.

Yusupova, Z. A., & Baratjon o'g'li, S. F. (2022). BIOECOLOGICAL PROPERTIES OF MEDICINAL SPECIES OF THE MINT FAMILY (LAMIACEAE). Finland International Scientific Journal of Education, Social Science & Humanities, 10(11), 183-190.

Yusupova, Z. A., & Baratjon o'g'li, S. F. (2022). BIOECOLOGICAL PROPERTIES OF MEDICINAL SPECIES OF THE MINT FAMILY

(LAMIACEAE). Finland International Scientific Journal of Education, Social Science & Humanities, 10(11), 183-190.

Yusupova, Z. A., & Baratjon o'g'li, S. F. (2022). LAMIACEAE OILASINING EFIR MOYIGA BOY BO'LGAN BAZI TURLARINING MORFOLOGIYASI. Scientific Impulse, 1(2), 692-695.

Yusupova, Z. A., & Baratjon ogli, S. F. (2022). LABGULDOSHLAR OILASI VAKILLARINING HAYOTIY SHAKLLARI, MORFOLOGIYASI VA TARQALISHI. IJODKOR O'QITUVCHI, 2(24), 472-479.

Baratjon o'g'li S. F. et al. SPECIES OF THE LAMIACEAE FAMILY WITH SPICE PROPERTIES //Finland International Scientific Journal of Education, Social Science & Humanities. – 2022. – Т. 10. – №. 11. – С. 85-89.

Baratjon o'g'li, Sayramov Fayzullo. "SPECIES OF THE LAMIACEAE FAMILY WITH SPICE PROPERTIES." Finland International Scientific Journal of Education, Social Science & Humanities 10.11 (2022): 85-89.

Baratjon o'g'li, S. F. (2022). SPECIES OF THE LAMIACEAE FAMILY WITH SPICE PROPERTIES. Finland International Scientific Journal of Education, Social Science & Humanities, 10(11), 85-89.

Xaydarov M. et al. MEDICINAL USE AND CHEMICAL COMPOSITION OF MEMBERS OF THE LABGULODASH FAMILY //Science and Innovation. – 2022. – Т. 1. – №. 8. – С. 262-270.

Xaydarov, M., and F. Sayramov. "MEDICINAL USE AND CHEMICAL COMPOSITION OF MEMBERS OF THE LABGULODASH FAMILY." Science and Innovation 1.8 (2022): 262-270.

Xaydarov, M., & Sayramov, F. (2022). MEDICINAL USE AND CHEMICAL COMPOSITION OF MEMBERS OF THE LABGULODASH FAMILY. Science and Innovation, 1(8), 262-270.

Yusupova Z. A., Baratjon ogli S. F., Laziz ogli A. M. ЖИЗНЕННЫЕ ФОРМЫ, МОРФОЛОГИЯ И РАСПРОСТРАНЕНИЕ ПРЕДСТАВИТЕЛЕЙ СЕМЕЙСТВА ГУБОЦВЕТНЫХ //Scientific Impulse. – 2022. – Т. 1. – №. 4. – С. 452-458.

Yusupova, Z. A., Sayramov Fayzullo Baratjon ogli, and Abduvaliyev Muhammadqodir Laziz ogli. "ЖИЗНЕННЫЕ ФОРМЫ, МОРФОЛОГИЯ И РАСПРОСТРАНЕНИЕ ПРЕДСТАВИТЕЛЕЙ СЕМЕЙСТВА ГУБОЦВЕТНЫХ." Scientific Impulse 1.4 (2022): 452-458.

Yusupova, Z. A., Baratjon ogli, S. F., & Laziz ogli, A. M. (2022). ЖИЗНЕННЫЕ ФОРМЫ, МОРФОЛОГИЯ И РАСПРОСТРАНЕНИЕ ПРЕДСТАВИТЕЛЕЙ СЕМЕЙСТВА ГУБОЦВЕТНЫХ. Scientific Impulse, 1(4), 452-458.

Baratjon ogli S. F. et al. DORIVOR OSIMLIKLAR VA ULARNING BIOLOGIK XUSUSIYATLARI //Новости образования: исследование в XXI веке. – 2022. – Т. 1. – №. 5. – С. 739-746.

Baratjon ogli, Sayramov Fayzullo. "DORIVOR OSIMLIKLAR VA ULARNING BIOLOGIK XUSUSIYATLARI." Новости образования: исследование в XXI веке 1.5 (2022): 739-746.

Baratjon ogli, S. F. (2022). DORIVOR OSIMLIKLAR VA ULARNING BIOLOGIK XUSUSIYATLARI. Новости образования: исследование в XXI веке, 1(5), 739-746.

Baratjon ogli S. F. et al. НАЛИЧИЕ В МЕДИЦИНЕ И ХИМИЧЕСКИЙ СОСТАВ ПРЕДСТАВИТЕЛЕЙ СЕМЕЙСТВА ЛАБГУЛДАШЕВЫХ //IJDOKOR O'QITUVCHI. – 2022. – Т. 2. – №. 24. – С. 324-331.

Baratjon ogli, Sayramov Fayzullo. "НАЛИЧИЕ В МЕДИЦИНЕ И ХИМИЧЕСКИЙ СОСТАВ ПРЕДСТАВИТЕЛЕЙ СЕМЕЙСТВА ЛАБГУЛДАШЕВЫХ." IJDOKOR O'QITUVCHI 2.24 (2022): 324-331.

Baratjon ogli, S. F. (2022). НАЛИЧИЕ В МЕДИЦИНЕ И ХИМИЧЕСКИЙ СОСТАВ ПРЕДСТАВИТЕЛЕЙ СЕМЕЙСТВА ЛАБГУЛДАШЕВЫХ. IJDOKOR O'QITUVCHI, 2(24), 324-331.

Mashrabovich H. M. et al. MELISSA OFFICINALIS L O'SIMLIGINING DORIVORLIK XUSUSIYATLARI VA YETISHTIRISH USULI //MODELS AND METHODS FOR INCREASING THE EFFICIENCY OF INNOVATIVE RESEARCH. – 2022. – Т. 2. – №. 18. – С. 18-20.

Mashrabovich, Haydarov Mavlonjon, and Sayramov Fayzullo Baratjon o'g'li. "MELISSA OFFICINALIS L O'SIMLIGINING DORIVORLIK XUSUSIYATLARI VA YETISHTIRISH USULI." MODELS AND METHODS FOR INCREASING THE EFFICIENCY OF INNOVATIVE RESEARCH 2.18 (2022): 18-20.

Mashrabovich, H. M., & Baratjon o'g'li, S. F. (2022). MELISSA OFFICINALIS L O'SIMLIGINING DORIVORLIK XUSUSIYATLARI VA YETISHTIRISH USULI. MODELS AND METHODS FOR INCREASING THE EFFICIENCY OF INNOVATIVE RESEARCH, 2(18), 18-20.

Baratjon ogli S. F. et al. ESSENTIAL OIL PRESERVATIVE CONTAINING TIMOL REPRESENTATIVES OF THE FAMILY LAMIACEAE //O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI. – 2022. – Т. 2. – №. 13. – С. 839-845.

Baratjon ogli, Sayramov Fayzullo. "ESSENTIAL OIL PRESERVATIVE CONTAINING TIMOL REPRESENTATIVES OF THE FAMILY LAMIACEAE." O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI 2.13 (2022): 839-845.

Baratjon ogli, S. F. (2022). ESSENTIAL OIL PRESERVATIVE CONTAINING TIMOL REPRESENTATIVES OF THE FAMILY LAMIACEAE. O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI, 2(13), 839-845.

Baratjon ogli S. F. et al. ЛЕКАРСТВЕННЫЕ РАСТЕНИЯ И ИХ БИОЛОГИЧЕСКИЕ СВОЙСТВА //O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI. – 2022. – Т. 2. – №. 14. – С. 83-90.

Baratjon ogli, Sayramov Fayzullo. "ЛЕКАРСТВЕННЫЕ РАСТЕНИЯ И ИХ БИОЛОГИЧЕСКИЕ СВОЙСТВА." O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI 2.14 (2022): 83-90.

Baratjon ogli, S. F. (2022). ЛЕКАРСТВЕННЫЕ РАСТЕНИЯ И ИХ БИОЛОГИЧЕСКИЕ СВОЙСТВА. O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI, 2(14), 83-90.

Baratjon ogli S. F. et al. MEDICINAL PLANTS AND THEIR BIOLOGICAL PROPERTIES //O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI. – 2022. – T. 2. – №. 14. – C. 76-82.

Baratjon ogli, Sayramov Fayzullo. "MEDICINAL PLANTS AND THEIR BIOLOGICAL PROPERTIES." O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI 2.14 (2022): 76-82.

Baratjon ogli, S. F. (2022). MEDICINAL PLANTS AND THEIR BIOLOGICAL PROPERTIES. O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI, 2(14), 76-82.

Yusupova Z. A. et al. NATURAL MEDICINAL HERBS OF THE LAMIASEAE FAMILY AND THEIR MEDICAL PROPERTIES //JOURNAL OF INNOVATIONS IN SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL RESEARCH. – 2022. – T. 2. – №. 13. – C. 64-68.

Yusupova, Z. A., and Sayramov Fayzullo Baratjon ogli. "NATURAL MEDICINAL HERBS OF THE LAMIASEAE FAMILY AND THEIR MEDICAL PROPERTIES." JOURNAL OF INNOVATIONS IN SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL RESEARCH 2.13 (2022): 64-68.

Yusupova, Z. A., & Baratjon ogli, S. F. (2022). NATURAL MEDICINAL HERBS OF THE LAMIASEAE FAMILY AND THEIR MEDICAL PROPERTIES. JOURNAL OF INNOVATIONS IN SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL RESEARCH, 2(13), 64-68.